

د کندهار په ولایت کې لوړو زده کړو ته د دوولسم ټولگي زده کوونکو د لېوالتیا کچه

سروې کوونکي محصلان:

اشفاق احمد، سيف الله، نجيب احمد، محمد، ذبيح الله، احسان الله، سميع الله، رفيع الله
د حقوق او سياسي علومو پوهنځي محصلان

لارښود استادان:

شجاع آرين او محب الله شبير

لنډيز (Abstract)

په دې وروستيو کې افغانستان د ژورو تغيراتو شاهد وو، چې د همدې تغيراتو له کبله په هيواد کې ډېر بدلونونه رامنځته سول چې يو له هغو څخه د لوړو زده سره د زده کوونکو د علاقې موضوع وه. په همدې اساس دا مهمه وبلل سوه چې د يادې ستونزې د سپړنې او روښانه کولو له پاره يوه سروې ترسره سي. دغه سروې د دوولسم ټولگي د زده کوونکو د علاقې کچه رانښيي. ددې سروې څخه هدف دا دی، تر څو په کندهار ولایت کې له لوړو زده کړو سره د دوولسم ټولگي زده کوونکو علاقه معلومه سي. دا سروې د کندهار ښار او د کم شمېر والسواليو په ښوونځيو کې د ځانگړې پوښتنې له لارې د دوولسم ټولگي زده کوونکو څخه په داسې حال کې ترسره سوې ده چې د ښوونځيو کلنيو ازموينو جريان درلودی. ددې سروې په پایله کې معلومه سوه چې اوس هم په زیاته کچه ځوانانو د لوړو زده کړو سره علاقه لري اما بیا هم ځینې لاملونه لکه: د کورنۍ د مشرانو بې سوادې، د درس تر څنگ د زده کوونکو کاري مصروفیت، د کانکور آماده گي نه تعقیبول، د لوړو زده کړو د اهمیت په اړه عامه پوهاوي نشتون د زده کوونکو د نه علاقمندی هغه لاملونه دي چې د دوی پر علاقه بې منفي اغېز کړی دی.

کلیدي کلمې: دوولسم ټولگي، زده کوونکي، علاقه، لوړې زده کړې

پېژندنه

اَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾ اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ﴿٣﴾ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾ (الايه، سوره الاعلق)

له هغه ځايه چې علم يو الهي نعمت دي چې ترې برخمن خلگ نېک بخته يادېږي. نن نري په يو نوي عصر کې قرار لري او د هر پرمختگ بنسټ د علومو له پېچلو پړاوونو څخه په بريالي توگه تېرېدل تشکيلوي. افغانستان يوه مذهبي ټولنه ده او دلته د علم د زده کړي ارزښت خورا پخوانی رينسې لري. د اسلام دريځ هم د علم او زده کړي تر لاسه کولو اړوند واضح دی او خلگ هم دې نتيجه ته رسيدلي دي چې د ټولني د بنسټ بقاء او پرمختگ لپاره بايد د علم لاري پيروي وسي. د همدې لپاره د علومو زده کړي مراکزو د تقويې لپاره له کلونو کار روان دی، ترڅو نارينه او ښځينه وکولای سي په ښو درجو زده کړي ترسره او د ټولني د يوه پوه عنصر په توگه د ټولني د پرمختگ لپاره گټور تمام سي. په افغانستان کې تر دوولسم ټولگي را وروسته زده کړيالان د کانکور آزمونه وړکوي تر څو د خپلي خوښي مسلک ته بريالي او د خپلي خوښي رشته په مسلکي شکل د پوهنتون په اډانه کې ولولي چې دا چاره له کلونو راهيسې دوام لري.

د ۱۳۸۲ اساسي قانون ۴۳ ماده کې راغلي چې (زده کړه د افغانستان د ټولو اتباعو حق دی چې د ليسانس تر درجې پوري وړيا د دولت له خوا تامينېږي. بل اړخ ته ډيري داسې پديدې سته چې دا د زده کړو دا سلسله تقويه او يا هم ټکنې کولای سي، سياسي او اقتصادي حالات پر زده کړو مستقيم او غير مستقيم اغېز لرونکي فکتورنو حسابل کېږي. داچې په افغانستان کې تير کال سياسي تحولات رامنځته سول د زده کړو دا روان بهير به حتما ترې اغيزمن سوی وي، ددې سروې په مټ غواړو څرگنده کړو چې د ښوونځيو څومره فارغ زده کوونکي علاقه لري چې لوړې زده کړې وکړي. په همدې موخه ددې سروې عنوان (په کندهار ولايت کې لوړو زده کړو ته د دوولسم ټولگي زده کوونکو د ليوالتيا کچه) ټاکل سوې ده. ددې سروې په ترسره کولو کې پوره هڅه سوې ده ترڅو د څېړنيزو اصولو په رڼا کې کره معلومات را ټول او تر اړوند ادارو او هيوادوالو ورسېږي.

د سروې موخه

د کندهار ولايت د ښاري مکاتبو د دوولسم ټولگيو د زده کوونکو د لوړو زده کړو سره د علاقې کچه معلومول

تېرو آثارو ته کتنه

که څه هم مشخصاً د يادې موضوع اړوند په کندهار ولايت کې تر اوسه کومه سروې نه ده ترسره سوې، خو د موضوع اړوند تېرو وختونو کې بېلابېلې ورته سروې گانې او ليکنې سوي دي چې په لنډ ډول سره يې يادونه کېږي. صادقي، حسين (۱۳۹۸) ايراني ليکوال تر (عوامل موثر بر علاقه مندی دانش آموزان به مطالعه و کتابخوانی) عنوان لاندې ليکنه کړې ده چې په نتيجه کې يې د والدينو همکاري او درسي توکو ته لاسرسې د زده کړو سره د علاقمندې مهم لاملونه ياد کړي دي. د باختر آژانس راپور چې د ۱۴۰۱ د حمل پر ۱۳ نېټه تر (علاقه مندی جوانان به فرهنگ مطالعه نسبت به سالهای گذشته در کندز افزایش یافته است) عنوان لاندې له کتابتونونو سره يې د مرکو له لارې نشر کړی چې عمده دلايل يې امنيت او د ځوانانو وپښتيا ياد کړې ده.

د محمود امراي ايراني ليکوال څېړنه د (ميزان علاقه دانشجويان به رشته تحصیلی خود) په پايله کې ښودلې چې د زده کړيالانو علاقمندې له خپلې تحصيلي رشتې سره ډېره کمه ده او دلايل يې د پوهنتون او رشتې په اړه د زده کوونکو د معلومات نشتون، د کورنۍ خوبني ته ترجيح ورکول او د علاقې پرځای فراغت سند او کاري فرصتونو ته توجه کول بلل سوي دي. پورتنیو آثارو ته په کتو هڅه سوې ده ترڅو په دغه سروې کې دکندهار ولايت د ښار او ولسواليو د ښوونځيو د دوولسم ټولگيو زده کوونکو علاقه د لوړو زده کړو سره د لمړنۍ کره ډاټا په راغونډولو او تحليل سره معلومه سي چې د نورو څېړنو او سروې گانو په پرتله ټولني ته نوي معلومات وړاندي کوي.

د سروې ميتودولوژي

دغه سروې د کندهار ښار او ولسواليو په ښوونځيو کې د دوو مياشتو په موده کې ترسره سوې ده. د ښوونځيو له دوولسم ټولگي څخه ۱۴۷ تنه زده کوونکي د ترتيبې (Systematic) نمونې اخيستنې پراساس ټاکل سوي او ډاټا د پوښتليک په وسيله راټوله سوې ده. د دوولسم ټولگيو ۱۴۷ ټاکل سوو زده کوونکو ته پوښتليکونه وپېشل سوي، د پوښتليک د جوابولو په اړه زده کوونکي پوه سوې دي. راټوله سوې ډاټا د مايکرو سافټ اکسل پروگرام په مرسته تحليل سوې ده. د ډاټا راټولولو لپاره د ښوونځيو د ادارو او زده کوونکو رضايات اخيستل سوي دي، د ښوونځيو او زده کوونکو نومونه د سروې په تحليلي راپور کې د جواب ويونکو د حقوقي اړخه نه دي ليکل سوي.

د سروې نتايج

نوموړې سروې چې د کندهار په ښار او ولسواليو کې ترسره سوې ټول ټال ۱۴۷ سيمپلونه ټاکل سوي چې ۷۸ فيصده پوښتليکونه د ښاري ښوونځيو د دوولسم ټولگي د زده کوونکو له خوا جواب سوي او پاته نور په ولسواليو کې د موجوده ښوونځيو د دوولسم ټولگيو د زده کوونکو له خوا جواب سوي دي. پوښتليک درې برخې درلودې چې اوله برخه ئې لنډه مقدمه، دوهمه برخه ئې د جواب ويونکو زده کوونکو ځانگړتياوو (معلومات) او درېيمه برخه ئې مستقيماً د سروې پوښتنو ته ځانگړې سوې ول.

لومړی جدول: د زده کوونکو ټولنیز معلومات

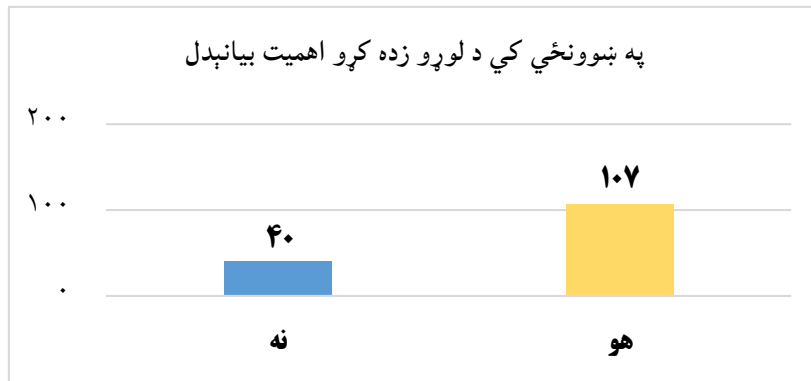
Table 1: Social Demographic characteristics of the respondents (n=۱۴۷)

متحولونه	شمېر	فیصدي
جنسیت		
نارینه	۱۴۷	۱۰۰
ښځینه	۰	۰
مدني حالت		
متاهل	۱۸	۱۳
مجرد	۱۱۹	۸۷
د زده کړو ځای		
ښار	۱۱۵	۷۸
ولسوالي	۳۲	۲۲

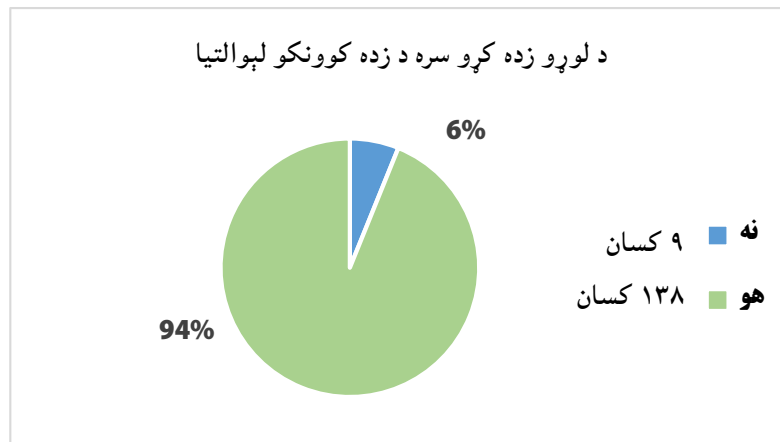
دوهم جدول: د هو او نه پوښتنې او جوابونه

پوښتنه	جواب	تعداد (Frequency)	فیصدي (Percentage %)
۱- د لوړو زده کړو سره د زده کوونکو علاقه	هو	۱۳۸	۹۴
	نه	۹	۴
۲- د زده کوونکو د کورنۍ د مشر زده کړې	هو	۷۷	۵۲
	نه	۷۰	۴۸
۳- په ښوونځي کې د استادانو له خوا د لوړو زده کړو د اهمیت بیانول	هو	۱۰۷	۷۳
	نه	۴۰	۲۷
۴- د پوهنتون د محصلانو سره د زده کوونکو اړیکه	هو	۱۱۱	۷۶
	نه	۳۶	۲۴
۵- د کانکور د امدادګۍ کورس تعقیبول	هو	۵۶	۳۸
	نه	۹۱	۶۲
۶- د زده کړو ترڅنګ په بل کار مصروفیت	هو	۸۷	۵۹
	نه	۶۰	۴۱
۷- لوړو زده کړو ته په رسېدو کې د تدریس سوي مضامینو مرسته	هو	۱۱۸	۸۰
	نه	۲۹	۲۰

۶۷	۹۸	هو	۸- په دې پوهېدل چې د لوړو زده کړو په مراکزو کې څه
۳۳	۴۹	نه	زده کيږي
۵۶	۸۳	هو	۹- له نژدې څخه د لوړو زده کړو مرکز ليدنه
۴۴	۶۴	نه	
۸۳	۱۲۲	هو	۱۰- د مسلکي لوړو زده کړو سره د زده کونکو علاقه
۱۷	۲۵	نه	

اول چارټ: د استادانو له خوا د لوړو زده کړو اهميت بيانول

دوهم چارټ: د لوړو زده کړو سره د زده کونکو علاقه

درېیم جدول: د هو او نه جوابونو مجموعه فیصدي

(Percentage 100 %)	
نه	هو
6	94
48	52
27	73
24	76
62	38
41	59
20	80
33	67
44	56
17	83
32.20%	67.80%

الف قوي نقاط:

- ۱- د سروې لپاره ډاټا اسانه په لاس راغله.
- ۲- زده کوونکو په داوطلب شکل له ډاټا ټولونکو سره خپل معلومات شریکول.
- ۳- د ښوونځي مدیرانو او کارکوونکو له ډاټا ټولونکو سره پوره همکاري کړېده.
- ۴- ټوله پروسه د محصلانو په توسط ترسره سول.

ب ضعیف نقاط:

- ۱- د پوښتنلیک سره زده کوونکي آشنا نه ول.
- ۲- د سروې کوونکو محصلانو نوې تجربه ول.
- ۳- د سمپل شمېر د نفوس له مخي لږ ټاکل سوی دی.

مناقشه

د هغه زده کونکو د کورنۍ مشران چې د لوړو زده کړو څخه یې برخې وه فیصدي یې ۴۸ ده چې دا یو لوړ رقم دی او د زده کونکو پر درسي علاقې مستقیم تاثیر لري. همدارنگه د کانکور آماده گي کورسونو نه تعقيب ۶۲ فیصده وو چې خپله ددې ښکارندويي کوي چې زده کونکي پوره امادگي نه لري او نه سي کولای لوړو زده کړو ته لار پيدا کړي او چې زیاتره محصلان یوازي د اټکل له مخي د بخت ازمايلو سره په کانکور ازموینه کي گډون کوي. د زده کونکو کاري مصروفیت ۴۱ فیصده وو چې زده کونکي د درس علاوه په دندو بوخت دي او دا چاره ممکن د دوی پر درسي علاقه قوي تاثیر ولري. د لوړو زده کړو مراکزو اړوند معلومات یا هم له هغوی سره اړیکه نه درلودل او یا هم په ټولنه کي منفي ذهنیت نور هغه عوامل دي چې د زده کونکو پر علاقه یې اثر کړی دی.

پایله

د کندهار ښار او یو شمېر ولسوالیو له مېشتو (۱۴۷) د دولسم ټولگي زده کونکو له خوا د جواب سوو پوښتنلیکونو څخه دا پایله ترلاسه سوه چې ۶۴ فیصده زده کونکي له لوړو زده کړو سره علاقه لري. په مجموع کي د کورنۍ د مشرانو یې سواډي، د درس تر څنگ د زده کونکو کاري مصروفیت، د کانکور آماده گي نه تعقیبول، د لوړو زده کړو د مراکزو سره نه علاقه او د لوړو زده کړو د اهمیت په اړه عامه پوهاوي نشتون د زده کونکو د نه علاقمندی لاملونه یادولای سو.

ماخذونه

قرآن الکریم، سوره علق، ۱-۵، آیتونه

اساسي قانون (۱۳۸۲ل). ۸۱۸ گڼه رسمي جریده. ۴۳ ماده.

صادقي، حسین (۱۳۹۸). عوامل موثر بر علاقه مندی دانش آموزان به مطالعه و کتابخوانی

<https://hawzah.net/fa/LifeStyle/View/70195/%D8%B9%D9%88%D8%A7%D9%85%D9%84-%D9%85%D9%88%D8%AB%D8%B1-%D8%A8%D8%B1-%D8%B9%D9%84%D8%A7%D9%82%D9%87-%D9%85%D9%86%D8%AF%DB%8C-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4-%D8%A2%D9%85%D9%88%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D8%A8%D9%87-%D9%85%D8%B7%D8%A7%D9%84%D8%B9%D9%87-%D9%88-%DA%A9%D8%AA%D8%A7%D8%A8%D8%AE%D9%88%D8%A7%D9%86%DB%8C>

د باختر آژانس راپور (۱۴۰۱/۱/۱۳). علاقه مندی جوانان به فرهنگ مطالعه نسبت به سالهای گذشته در کندز افزایش یافته است

<https://bakhtarnews.af/dr/%D8%B9%D9%84%D8%A7%D9%82%D9%87-%D9%85%D9%86%D8%AF%DB%8C-%D8%AC%D9%88%D8%A7%D9%86%D8%A7%D9%86-%D8%A8%D9%87-%D9%81%D8%B1%D9%87%D9%86%DA%AF-%D9%85%D8%B7%D8%A7%D9%84%D8%B9%D9%87-%D9%86%D8%B5/>

ارزو نیوز (۱۴۰۰ جوزا). کاهش علاقه جوانان به فرهنگ کتابخوانی در کندهار

<https://arezo.news/%D8%A7%D9%81%D9%81%D8%A7%D9%86%D8%B5%D8%AA%D8%A7%D9%86%DA%A9%D8%A7%D9%87%D8%B4%E2%80%8C%D8%B9%D9%84%D8%A7%D9%82%D9%87-%D8%AC%D9%88%D8%A7%D9%86%D8%A7%D9%86-%D8%A8%D9%87-%D9%81%D8%B1%D9%87%D9%86%DA%AF-%DA%A9%D8%AA%D8%A7%D8%A8%E2%80%8C%D8%AE%D9%88%D8%A7/>

محمود، امرائی، میزان علاقه دانشجویان به رشته تحصیلی خود

The Interest Level of Twelfth Grade Students with Higher Education in Kandahar

Surveyors:

Ishfaq Ahmed, Saifullah, Najeeb Ahmed, Muhammad, Zabihullah, Ehsanullah, Samiullah, Rafiullah, Amir Arsalan

Students of Law and Political Science Faculty

Advisors:

Shuja Arian and Muhibullah Shubair

Abstract

Recently, Afghanistan has witnessed a big political revolution. Due to that change, many problems have arisen in the country, one of that is the lack of students' interest with higher education. Based on this, it was considered important to conduct a survey to explore and clarify this problem. This survey shows the level of interest and solution of the twelfth-grade students with higher education. The purpose of this research is to find out the interest of twelfth grade students in higher education in Kandahar province. This research was conducted at urban schools of Kandahar. The data was collected through questionnaires from the twelfth-grade students while the annual exams were going on. As a result of this survey, it was found that majority students were interested in getting higher education. On the other hand, illiterate elders in family, part time jobs, unpreparedness for entrance exam (Kankoor), lack of knowledge about the importance of higher education are the factors which are identified in the research which causes the lack of interest of some students with higher education.

Keywords: *higher education, interest, twelfth grade, students*